специфічні вимоги до конкретного виконавця. В свою чергу, конкретний виконавець, за своїми параметрами фізичного розвитку та фізичної підготовленості, що найбільш підходять до обраного амплуа зможе оптимально реалізувати свої схильності для досягнення високого спортивного результату

Література

1. Максимова ЮА, Денисенко ВД, Пастухова ВА, Філіппов ММ. Активна реабілітація порушень хребта юних акробатів. В: Збірник наукових праць. Основи побудови тренувального процесу в циклічних видах спорту. Вип. 1. Харків: ФОП Панов А.М.; 2017. с. 161-6.
2. Максимова ЮА. Профілактика функціональних порушень хребта юних акробатів у процесі багаторічного вдосконалення [диссертация]. Киев: НУФВСУ; 2013. 213с.
3. Платонов ВН. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и её практические приложения. Киев: Олимпийская литература, 2004. 808 с.
4. Смолевский ВМ, Гавердовский ЮК. Спортивная гимнастика. Киев: Олимпийская литература; 1999. 432 с.

Reference

1. Maksimova YA, Denisenko VD, Pastuhova VA, Filippov MM. Active rehabilitation of spine disorders of young acrobats. In: Collection of scientific works. Basics of building a training process in cycle sports. № 1. Harkiv: FOP Panov A.M.; 2017. s. 161-6.
2. Maksimova YA. Prevention of functional disorders of the spine of young acrobats in the process of long-term improvement [dissertation]. Kiev: NUFVSU; 2013. 213s.
3. Platonov VN. The system of training athletes in Olympic sports. General theory and its practical applications. Kiev: Olimpijskaya literatura; 2004. 808 p.
5. Smolevskij VM, Gaverdovskij YuK. Sports gymnastics. Kiev: Olimpijskaya literatura; 1999. 432 s

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11(184).22

Маняк С.В.,
аспірант Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту, м. Дніпро;
https://orcid.org/0009-0004-8176-3444
Откидач В. С.,
доктор філософії, ст. викладач кафедри фізкультурно- спортивної реабілітації та спортивних і рухливих ігор Українського державного університету імені М. Драгоманова, м. Київ;
https://orcid.org/0000-0002-3859-0128
Золочевський В. В.,
к.п.н, доцент, професор кафедри Фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту Харківського національного університету Повітряних Сил, м. Харків.
https://orcid.org/0000-0002-0713-7435

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Анотація. Стрімке зростання застосування новітніх типів озброєння, специфіка виконання певних завдань на ньому *під час ведення бойових дій, кардинальна зміна тактики ведення бойових операцій зумовлюють переглядати підходи до підготовки військовослужбовців сектору безпеки і оборони.*

Військова агресія росії проти України обумовлює особливу потребу в підвищеному рівні підготовки, що визначило пріоритетне місце в наукових дослідженнях направлених на трансформацію професійного навчання майбутніх співробітників сектору безпеки і оборони в вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання.

Спеціальна фізична підготовка військовослужбовців сектору безпеки і оборони України є невід'ємною складовою їхньої загальної підготовки. Вона спрямована на забезпечення військовослужбовців необхідними фізичними якостями для виконання вимог сучасних бойових завдань. Специфіка проходження служби в підрозділах сектору безпеки і оборони вимагає від нього вміння зосереджувати свою увагу одночасно на різноманітних об'єктах і діях.

Ключові слова: *курсанти, спеціальна фізична підготовка, військовослужбовці.*

S. Maniak, V. Otkydach, V. Zolochevskyi. Modern approaches to the improvement of special physical training of the sector of security and defense. *The rapid growth in the use of the latest types of weapons, the specifics of performing certain tasks on it during hostilities, and the radical change in the tactics of conducting combat operations make it necessary to revise approaches to the training of military personnel in the security and defense sector.*

Russia's military aggression against Ukraine causes a special need for an increased level of training, which determined a priority place in scientific research aimed at transforming the professional training of future employees of the security and defense sector in higher educational institutions with specific training conditions.

Special physical training of servicemen of the security and defense sector of Ukraine is an integral part of their general training. It is aimed at providing military personnel with the necessary physical qualities to fulfill the requirements of modern combat tasks. The specifics of serving in the units of the security and defense sector require him to be able to focus his attention simultaneously on various objects and actions.

Key words: *cadets, special physical training, military personnel.*

Постановка проблеми. У контексті сучасних бойових дій, постійного удосконалення тактики та застосування новітніх видів озброєння, особливої актуальності набуває трансформація системи спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців сил сектору безпеки та оборони. Повномасштабна війна російської федерації проти України призупинила реформування багатьох силових структур сил сектору безпеки та оборони. У зв'язку з цим постала гостра необхідність перегляду та вдосконалення спеціальної фізичної підготовки, яка є ключовою складовою професійної підготовки військовослужбовців та співробітників силових міністерств та відомств.

Незважаючи на те, що чимало досліджень було проведено в системах фізичної підготовки силових структур, питання удосконалення спеціальної фізичної підготовки потребує глибшого аналізу і адаптації до нових викликів.

Аналіз літературних джерел. Проблемі удосконалення спеціальної фізичної підготовки присвячено багато досліджень в системі фізичної підготовки сил сектору безпеки і оборони.

Останніми роками значна увага була приділена дослідженню спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України в рамках робіт таких авторів як І. Л. Шлямар, 2016 [35]; А. І. Яворського, 2017 [37]; С. В. Палевич, 2018 [22]; С.Ф. Костів, 2020 [12]; А. М. Одєров, 2020 [20]; С. О. Юрєв, 2020 [36]; В. П. Ягодзинський, 2020 [38]; О. М. Кісілюк, 2021 [10]; Я. А. Панькевич, 2021р. [23]; В.О. Гунченко, 2023 [6]; В. С. Откидач 2023 [21]. Головною метою цих досліджень було обґрунтування програм розвитку та удосконалення спеціальних фізичних якостей, що відповідають профілю військово-професійної діяльності.

Такі вчені, як Шлямар І.Л., Панькевич Я.А., Гунченко В.О., Романчук С.В. та інші, у своїх дослідженнях фокусувалися на вдосконаленні змісту та наповненні програм підготовки військовослужбовців Сухопутних військ різних спеціальностей, з урахуванням особливостей їх професійної діяльності [35, 23, 6, 25].

Гунченко В.О. впровадив власну методику оптимізації спеціальної фізичної підготовки, застосовуючи автоматизовані системи. Він продемонстрував, що ця технологія сприяє розвитку та удосконаленню фізичних якостей, що позитивно впливає на результативність професійної діяльності офіцерів - фахівців підрозділу технічного забезпечення Збройних Сил України [6].

Аналіз досліджень вчених, таких як А. М. Одеров, С.В. Романчук [19], М. В. Кузнецов [13] та інших, щодо спеціальної готовності до майбутньої військово-професійної діяльності показує різноманітність наукових підходів до формування компетентності майбутніх військових професіоналів. Проте, на нашу думку, в науковій літературі недостатньо розглянуті засоби, які дозволять сформувати таку готовність майбутніх фахівців Збройних Сил України до проведення активних довготривалих бойових дій з використанням новітніх технологій.

При аналізі праць таких вчених, як В.О. Гунченко [6], С.В. Романчук [25], І.Л. Шлямар [35], С.В. Палевич [22], ми відзначили значну кількість інструментів, спрямованих на підвищення рівня фізичної підготовки. Ці інструменти позитивно впливають на успішність професійної підготовки військовослужбовців. Кожне з цих досліджень акцентує на спеціальній спрямованості фізичної підготовки для конкретних професійних спеціальностей та розв'язанні специфічних завдань, притаманних відповідній професії.

Пошуком сучасних ефективних шляхів удосконалення спеціальної фізичної підготовки засобами різних видів спорту займались такі науковці, як А. І. Полтавець [24], В. М. Кирпенко, Н. А. Коломієць [9], В. П. Ягодзинський [38], С. О. Юрєв [36].

Так А.І. Полтавець в свої працях розглядає аеронавтичне багатоборство один із військово-прикладних видів спорту, які використовуються в багатьох країнах членах НАТО, як засіб формування спеціальних фізичних умінь і навичок військовослужбовців льотної складової, як один із основних військово-прикладних видів спорту впроваджений в спортивно-масову роботу в Збройних Силах України [24].

Дослідники В. В. Ворона [3], В. С. Откидач [21], С. В. Романчук [25], у своїх працях з'ясовували зміст та компоненти спеціальної фізичної підготовки до військово-професійної діяльності в військових закладах вищої освіти, тим самим займались впровадженням в освітній процес авторських новітніх підходів трансформації спеціальної фізичної підготовки.

Аналізуючи систему фізичної підготовки Національної гвардії України можна відзначити, що спеціальна фізична підготовка відіграє основну роль бойової і спеціальної підготовки. Одним із значущих завдань підготовки спеціалістів Національної Гвардії України є індивідуальна підготовка майбутнього професіонала до виконання своїх професійних обов'язків з максимальною ефективністю. Спеціальна фізична підготовка є ключових напрямків підготовки військовослужбовців Національної гвардії України.

Дослідники О.В. Хацаюк, 2019 [34]; Н.Б. Вербин, А.О. Гаркавий, 2020 [4]; Р.І. Любчич, 2023 [14] досліджували аспекти спеціальної фізичної підготовки у рамках системи фізичної підготовки Національної гвардії України.

Р.І. Любчич, Забора А.В., Колесніков В.В. та інші в своїх працях акцентує увагу на рівні методичної підготовленості майбутніх офіцерів Національної гвардії України у сфері фізичного виховання як невід'ємної складової при формуванні фізичної готовності в процесі професійної підготовки. На основі проведених досліджень, акцентує увагу на удосконалення методичних знань та практичних умінь майбутніх офіцерів – керівників занять зі спеціальної та загальної фізичної підготовки [15].

І. Собко, В. Коробейник, С. Білоус та інші використовували засоби кросфіт тренувань для підвищення спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців Національної гвардії України [26].

А.О. Гаркавий, Н.Б. Вербин висвітлюють питання необхідності модернізації програм бойової та спеціальної фізичної підготовки відповідно вимог сьогодення і бойового досвіду особового складу, спираючись на завдання які виконують підрозділи Національної гвардії, що стосується фізичного впливу, затримання, використання підручних засобів для застосування фізичного впливу. Теоретично визначено необхідний технічний арсенал службово-прикладного рукопашного бою для вдосконалення робочої програми дисципліни спеціальна фізична підготовка для курсантів Національної гвардії України [4].

Досліджували можливості подальшого вдосконалення змісту спеціальної фізичної підготовки прикордонників С.М. Жемброський, Р.В. Сич 2019 [8], О.В. Татарін 2020 [30], О.П. Гнидюк 2021-2022 [5], О.Л. Токовенко 2023 [31].

У своїх дослідженнях С.М. Жембровський та Р.В. Сич, вивчаючи сутність та складові спеціальної фізичної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників для військово-професійної діяльності, підкреслюють важливість активного використання засобів спеціальної фізичної підготовки для підвищення ефективності підготовки до професійної діяльності майбутніх офіцерів-прикордонників у таких напрямах: розвиток витривалості, швидкості та сили майбутніх офіцерів-прикордонників [8].

У своєму дослідженні О.В. Татарін підкреслює проблему готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у оперативно-службовій діяльності. Він визначив шляхи вирішення цієї проблеми шляхом розроблення методичних рекомендацій, які включають: оптимізацію змісту навчального процесу для підвищення професійної мотивації фахівців-прикордонників; застосування інтерактивних методів навчання; дотримання загальних принципів фізичної підготовки; використання спеціальної методики формування готовності до застосування фізичного впливу; впровадження різних форм та методів психологічної та правової підготовки; розвиток фізичних, спеціальних якостей та військово-прикладних рухових навичок [30].

Фізична підготовка Національної поліції України є складовою службової підготовки працівників Національної поліції України.

С.Є. Бутов, О.І. Ємчук та С.М. Решко визначають спеціальні завдання поліцейських як:

- набуття спеціальних знань, умінь і навичок щодо застосування заходів фізичного впливу, прийомів самозахисту, бойових мистецтв, обеззброєння та затримання осіб, що становлять загрозу громадській безпеці та порядку;
- забезпечення особистої безпеки поліцейських під час виконання службових обов'язків;
- навчання пройти природні та штучні перешкоди, переміщення в різних умовах службової діяльності;
- розвиток спеціальних фізичних якостей (сили, швидкості, витривалості) та психологічних якостей (стійкості, концентрації, швидкого мислення);
- забезпечення професійної працездатності та надійності організму;
- підготовка до дій в умовах екстремальних обставин;
- розвиток професійних рис характеру, таких як сміливість та рішучість [32, 27].

Науковці О.І. Тьорло, 2021 [32], Н.О. Белінська, С.П. Пекарський 2022 [1], В.В. Домніцак 2023 [28] вивчали питання покращення спеціальної фізичної підготовки працівників Міністерства внутрішніх справ.

Сухомлин В. Р., Богуславський В. В. [29], Коляда Д. В., Рогальський В. І. [11] вивчали питання удосконалення спеціальної фізичної підготовки під час дії воєнного стану у закладах освіти за напрямком підготовки.

О.І. Тьорло із співавторами багато досліджень присвячено прикладній спрямованості єдиноборств та застосування засобів єдиноборств в розділі спеціальної фізичної підготовки: затримання правопорушника в різних його проявах [33].

Незначна кількість праць присвячених проблемі становлення спеціальної фізичної підготовки в системі Служби Безпеки України. Вивченням спеціальної фізичної підготовки в системі фізичної підготовки співробітників Служби безпеки України займались такі науковці як, М.С. Волков 2023 [2]; В.С. Откидач, М.В. Корчагін 2024 [18], В.В. Євтушенко 2024 [7].

Откидач В.С., запропонував гіпотезу впровадження новітніх підходів і засобів фізичного впливу щодо, удосконалення спеціальної фізичної підготовки шляхом імплементації змішаних єдиноборств в систему підготовки співробітників Служби безпеки України [16, 17].

Откидач В.С., Корчагін М.В. та Маняк С.В. підкреслюють важливість впровадження новаторських методів навчання курсантів у процесі спеціальної фізичної підготовки, зокрема, перегляду існуючої системи фізичної підготовки та впровадження практичних видів спорту, які успішно застосовуються у системі фізичної підготовки країн НАТО. Актуальність їх дослідження обумовлена потребою у вирішенні науково-прикладного завдання щодо формування психофізіологічної готовності військовослужбовців Служби безпеки України з урахуванням специфіки навчального процесу для подальшої професійної діяльності [18].

Мета статті (постановка завдань). Визначити сучасні підходи щодо удосконалення спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців сил сектору безпеки і оборони.

Виклад основного матеріалу дослідження.

На даний час фізична підготовка в Збройних Силах України керується наказом Міністра оборони України від 05.08.2021 року №225 „Про затвердження Інструкції з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України" [18].

В даному документі визначено поняття спеціальна (військово-прикладна) фізична підготовка – частина фізичної підготовки, яка спрямована на розвиток і вдосконалення спеціальних якостей, військово-прикладних рухових навичок і вмінь військовослужбовців [18].

Спеціальні завдання фізичної підготовки військовослужбовців обумовлюються особливостями їх професійної діяльності. Слід зауважити, що чіткого визначення завдань не вказано, так як це було в минулих керівних документах Тимчасова настанова з фізичної підготовки (ТНФП 2014, Наказ НГШ №35) [18].

Аналіз наукових праць по удосконаленню спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців демонструє певні ключові напрямки та тенденції:

Оптимізація тренувальних методик: Дослідження спрямовані на розробку та вдосконалення ефективних програм тренувань, які б забезпечували найкращий результат у підвищенні фізичної готовності та здатності виконувати специфічні завдання;

Психофізіологічні аспекти: Вивчення впливу стресу та емоційного навантаження на фізичну витривалість та працездатність в умовах бойової діяльності, що дозволяє розробляти стратегії психологічної підготовки військових;

Інноваційні підходи: Використання передових технологій, таких як віртуальна реальність, штучний інтелект та біометричні системи для створення реалістичних та ефективних сценаріїв тренувань;

Індивідуалізація підготовки: Розробка програм тренувань, які враховують особисті особливості та потреби військовослужбовців, їхній фізичний стан, медичні обмеження та завдання, які вони можуть зустрічати в зоні бойових дій;

Ергономіка та травмобезпека: Дослідження, спрямовані на зменшення ризику травмувань під час фізичних тренувань та бойових дій шляхом вдосконалення обладнання, методик безпеки та техніки виконання вправ.

Сучасні підходи щодо вдосконалення спеціальної фізичної підготовки сектору безпеки і оборони повинні включати:

1. Інтеграція функціонального тренування: фокус на розвитку фізичних навичок, які безпосередньо відображають потреби і вимоги сектору безпеки і оборони, таких як збільшення сили, швидкості, витривалості та гнучкості, що підвищує загальну ефективність.
2. Застосування технологій у тренуваннях: використання віртуальної реальності, сенсорних пристроїв та інших інноваційних технологій для створення іммерсивних та інтерактивних тренувальних сценаріїв, які можуть симулювати реальні виклики і ситуації.
3. Персоналізований підхід до підготовки: розробка індивідуальних програм тренувань, враховуючи особисті сильні та слабкі сторони, медичні обмеження та специфічні вимоги різних груп працівників у секторі безпеки і оборони.
4. Багатокомпонентна підготовка: включення елементів тактичної підготовки, бойової готовності та стресового тренування, що допомагає підвищити готовність до виконання різних завдань і справлятися з екстремальними ситуаціями.
5. Нагляд за здоров'ям та відновленням: підвищена увага до фізичного здоров'я та відновлення після тренувань, зокрема застосування методів відновлення, масажу, реабілітаційних процедур та інших засобів для збереження оптимальної фізичної форми та підтримки загального благополуччя військовослужбовців.

Висновки.

Загалом дослідники згодні, що у сучасних умовах служби в підрозділах сил сектору безпеки і оборони вимагаються значні фізичні та психоемоційні зусилля. Особливу увагу потребує правильна організація спеціальної фізичної підготовки майбутніх професіоналів, а також пошук нових, ефективних методів і засобів проведення навчального процесу в навчальних закладах з метою готовності майбутніх офіцерів до фізичного самовдосконалення. Пріоритетними напрямками вдосконалення спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців вважається: використання фізичних вправ, що відображають особливості військово-професійної діяльності, включення до занять з фізичної підготовки військово-прикладних вправ, які використовуються в системі фізичного виховання країн-членів НАТО, а також методів різних єдиноборств.

Перспективи подальших досліджень.

Планується спрямувати дослідження на визначення рівня спеціальної фізичної підготовленості курсантів вищих військових навчальних закладів Служби безпеки України.

Література

1.Белінська Н. О., Пекарський С.П. Спеціальна фізична підготовка у роботі поліцейського // Актуальні проблеми фізичної підготовки працівників Національної поліції в умовах воєнного стану: матеріали Регіональної науково-практичної конференції молодих вчених. Кропивницький, 2022. – С.13-16.

2.Волков М.С. Вплив спеціальної фізичної підготовки на психологічну стійкість військовослужбовців. Академічні візії. Випуск 21/2023. С. 1-13.

3.Ворона В.В., Ткаченко В.В. Спеціальна фізична підготовка у системі підготовки майбутніх офіцерів тактичного рівня ВМС ЗСУ до здійснення соціально-психологічної роботи. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова.* Випуск 3К (147) 2022. С. 89-93.

4.Гаркавий А.О., Вербин Н.Б., Коновалов Д.О., Кулаков Д.В., Горошко Н.І. Перспективи вдосконалення техніки службово-прикладного рукопашного бою майбутніх офіцерів Національної гвардії України. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. №69.Т.2. 2020 р. С. 65-69.

5.Гнидюк О. П., Куценко, А. Я. (2022). Фізична підготовка військовослужбовців, основні проблеми та шляхи вирішення. *Академічні студії. серія «Педагогіка»*, (2), 36-41. https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.2.6.

6.Гунченко В. О. Оптимізація спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців підрозділів технічного забезпечення Сухопутних військ Збройних Сил України. дис. … доктор філософії: 017. Харків, 2023. 325 с.

7.Євтушенко В.В. Основні наукові підходи до навчання спеціальної фізичної підготовки майбутніх офіцерів Служби безпеки України. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова.* Випуск 3К (176) 2024. С. 214-220.

8.С. Жембровський, С. Сич, Спеціальна фізична підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників як складова формування їх готовності до професійної діяльності. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України, Випуск 3*, 2019. С. 1-11.

9.Кирпенко В. М., Коломієць Н. А. Формування військово-прикладних навичок військовослужбовців засобами орієнтування. Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України: тези IV Міжнародної науково-практичної конференції. Національний університет оборони України імені Івана Черняховського. Київ: НУОУ, 2020. С. 87-89.

10. Кісілюк О.М. Методика розвитку силових якостей курсантів військових закладів вищої освіти засобами армспорту у процесі фізичного виховання. дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2021. 335 с.

11. Коляда Д. В., Рогальський В. І. Удосконалення спеціальної фізичної підготовки курсантів під час дії воєнного стану. Актуальні проблеми фізичної підготовки працівників Національної поліції в умовах воєнного стану: матеріали Регіональної науково-практичної конференції молодих вчених (в авторській редакції),. Кропивницький, 2022. С. 52-54.

12. Костів С.Ф. Розвиток психофізичної витривалості майбутніх професіоналів військового управління у сфері оборони оперативно-тактичного рівня в системі післядипломної освіти: дис. … доктор філософії : 011. Київ, 2020. 269 с.

13. Кузнєцов М.В. Удосконалення фізичної підготовки кандидатів у підрозділи сил спеціальних операцій Збройних Сил України: дис. … канд. наук з фіз. вих. та спорту: 24.00.02. Львів, 2017. 236 с.

14. Любчич Р.І. Експериментальна перевірка технології формування фізичної готовності майбутніх офіцерів НГУ до службово-бойової діяльності в процесі професійної підготовки. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова.* Випуск 1 (159) 2023. С. 101-107.

15. Любчич Р.І. Методична підготовленість майбутніх офіцерів НГУ з фізичного виховання як невід'ємна складова при формуванні фізичної готовності в процесі професійної підготовки. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. №81. 2022 р. С.213-217.

16. Маняк С.В., Откидач В. С. Імплементація засобів змішаних єдиноборств в систему спеціальної фізичної підготовки Служби безпеки України. Інноваційні технології організації фізичної підготовки з урахуванням досвіду підготовки військовослужбовців Збройних Сил України та сучасних військових конфліктів: Збірник тез доповідей науково-практичної конференції– Львів: НАСВ, 2024. С. 64-66.

17. Маняк С.В., Откидач В. С. Шляхи впровадження новітніх підходів і засобів фізичного впливу в систему спеціальної фізичної підготовки СБУ. Інноваційні технології організації фізичної підготовки з урахуванням досвіду підготовки військовослужбовців Збройних Сил України та сучасних військових конфліктів: Збірник тез доповідей науково-практичної конференції– Львів: НАСВ, 2024. С. 66-68.

18. Наказ Міністра оборони України від 05.08.2021 року №225 „Про затвердження Інструкції з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України".

19. Одеров А., Романчук С., Людовик Т., Фіщук І., Свищ Я., Пилипчак І., Дух Т., Лашта В. Удосконалення спеціальних якостей військовослужбовців засобами фізичного виховання. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. Випуск 26, 2022. С. 135-140.

20. Одеров А.М., Климович В. Б., Підлетейчук Р.В., Добровольський В. Б., Корчагін М. В. Особливості організації та змістовне наповнення систем фізичної підготовки у Збройних Силах держав-членів НАТО та України. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2020. № 2 (24). С. 271-282.

21. Откидач В.С. Удосконалення спеціальної фізичної підготовки курсантів засобами військово-спортивних багатоборств. дис. … доктор філософії: 017. Дніпро, 2023. 241 с.

22. Палевич С.В. Напрямки удосконалення спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців Повітряних Сил Збройних Сил України. *Молода спортивна наука України*: зб. наукових праць. Львів, 2018, С. 46–47.

23. Панькевич Я.А. Удосконалення спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців інженерних військ Сухопутних військ Збройних Сил України: дис. … доктор філософії: 017. Львів, 2021. 221 с.

24. Полтавець А. І., Кийко А. С., Мулик В. В. Побудова тренувального процесу у спортсменів з міжнародного військово-авіаційного п'ятиборства для участі у спортивному конкурсі (подолання смуги перешкод і спортивне орієнтування). World science RS Global № 1(62) January 2021. С. 67-76.

25. Романчук С.В. Фізична підготовка курсантів військових навчальних закладів Сухопутних військ ЗС України: [монографія]. Львів: АСВ, 2012. 367 с.

26. Собко І., Коробейник В., Білоус С., Беззубенко О., Тімко Є. Підвищення спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців за допомогою кросфіт тренування. Фізична культура, спорт та здоров'я нації (8). 2019. С. 86-92.

27. Спеціальна фізична підготовка: курс лекцій для курсантів та слухачів Національної академії внутрішніх справ / С.Є. Бутов, О.І. Ємчук, С.М. Решко. – К.: НАВС. – 2011. – 82 с. – доступно з // http://www.naiau.kiev.ua.

28. Спеціальна фізична підготовка: методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи здобувачів спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність», бакалавр [Електронне видання] / В. В. Домніцак. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – 56 с.

29. Сухомлин В. Р., Богуславський В. В. Роль і місце спеціальної фізичної підготовки курсантів системи МВС в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми фізичної підготовки працівників Національної поліції в умовах воєнного стану: матеріали Регіональної науково-практичної конференції молодих вчених (в авторській редакції),. Кропивницький, 2022. С. 84-86.

30. Татарін О. В. Формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2020. 20 с.

31. Токовенко О.Л. Сутнітність спеціальної фізичної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників. *Актуальні питання у сучасній науці № 1(7) 2023.* С. 438-444.

32. Тьорло О. І. Організація фізичної підготовки з особовим складом підрозділів Національної поліції України: методичні рекомендації для самостійної роботи. - Львів : ЛьвДУВС, 2021. 35 с.

33. Тьорло О.І., Музика Б.Ю. Затримання правопорушника в обмеженому просторі на сходовому майданчику та коридорі: методичні рекомендації. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 232 с.

34. Хацаюк О.В. Сутність та структура готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням засобами спеціальної фізичної підготовки. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. №65. Т2. 2019 р. С.144-154.

35. Шлямар І.Л. Удосконалення спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців механізованих підрозділів Сухопутних військ Збройних Сил України. автореферат дис… канд наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.02. Львів, 2016. 22 с.

36. Юр'єв С.О. Методика розвитку рухових якостей курсантів військових закладів вищої освіти у процесі фізичного виховання: дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2020. 317 с.

37. Яворський А.І. Прикладна фізична підготовка офіцерів під час професійної адаптації до служби у Збройних Силах України (на прикладі випускників вищих навчальних закладів). автореф. дис. … канд. наук з фіз.. вих.. і с.: 24.00.02. Львів, 2017. 23 с.

38. Ягодзінський В.П. Методика розвитку фізичних якостей курсантів-десантників засобами кросфіту у процесі фізичного виховання: дис. … канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2020. 257 с.

Reference

1. Belinska N. O., Pekarskyi S.P. (2022) Spetsialna fizychna pidhotovka u roboti politseiskoho [Special physical training in the work of a police officer] // Aktualni problemy fizychnoi pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii v umovakh voiennoho stanu: materialy Rehionalnoi naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh vchenykh. Kropyvnytskyi, 2022. – S.13-16. (in Ukraine).

2. Volkov M.S. (2023) Vplyv spetsialnoi fizychnoi pidhotovky na psykholohichnu stiikist viiskovosluzhbovtsiv [The effect of special physical training on the psychological stability of military personnel]. Akademichni vizii. Vypusk 21/2023. S. 1-13. (in Ukraine).

3. Vorona V.V., Tkachenko V.V. (2022) Spetsialna fizychna pidhotovka u systemi pidhotovky maibutnikh ofitseriv taktychnoho rivnia VMS ZSU do zdiisnennia sotsialno-psykholohichnoi roboty [Special physical training in the system of training future officers of the tactical level of the Navy of the Armed Forces of Ukraine for the implementation of social and psychological work]. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Vypusk 3K (147) 2022. S. 89-93. (in Ukraine).

4. Harkavyi A.O., Verbyn N.B., Konovalov D.O., Kulakov D.V., Horoshko N.I. (2020) Perspektyvy vdoskonalennia tekhniky sluzhbovo-prykladnoho rukopashnoho boiu maibutnikh ofitseriv Natsionalnoi hvardii Ukrainy [Prospects for improving the technique of service-applied hand-to-hand combat of future officers of the National Guard of Ukraine]. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh. №69.T.2. 2020 r. S. 65-69. (in Ukraine).

5. Hnydiuk O. P., Kutsenko, A. Ya. (2022). Fizychna pidhotovka viiskovosluzhbovtsiv, osnovni problemy ta shliakhy vyrishennia [Physical training of military personnel, main problems and solutions]. Akademichni studii. seriia «Pedahohika», (2), 36-41. https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.2.6. (in Ukraine).

6. Hunchenko V. O. (2023) Optymizatsiia spetsialnoi fizychnoi pidhotovky viiskovosluzhbovtsiv pidrozdiliv tekhnichnoho zabezpechennia Sukhoputnykh viisk Zbroinykh Syl Ukrainy [Optimization of special physical training of servicemen of the technical support units of the Ground Forces of the Armed Forces of Ukraine]. dys. … doktor filosofii: 017. Kharkiv, 2023. 325 s. (in Ukraine).

7. Ievtushenko V.V. (2024) Osnovni naukovi pidkhody do navchannia spetsialnoi fizychnoi pidhotovky maibutnikh ofitseriv Sluzhby bezpeky Ukrainy [Basic scientific approaches to the training of special physical training of future officers of the Security Service of Ukraine]. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Vypusk 3K (176) 2024. S. 214-220. (in Ukraine).

8. S. Zhembrovskyi, S. Sych (2019) Spetsialna fizychna pidhotovka maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv yak skladova formuvannia yikh hotovnosti do profesiinoi diialnosti [Special physical training of future border guards as a component of forming their readiness for professional activity]. Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy, Vypusk 3, 2019. S. 1-11. (in Ukraine).

9. Kyrpenko V. M., Kolomiiets N. A. (2020) Formuvannia viiskovo-prykladnykh navychok viiskovosluzhbovtsiv zasobamy oriientuvannia [Formation of military applied skills of servicemen by means of orientation]. Suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku fizychnoi pidhotovky ta sportu Zbroinykh Syl Ukrainy, pravookhoronnykh orhaniv, riatuvalnykh ta inshykh spetsialnykh sluzhb na shliakhu yevroatlantychnoi intehratsii Ukrainy: tezy IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. Natsionalnyi universytet oborony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho. Kyiv: NUOU, 2020. S. 87-89. (in Ukraine).

10. Kisiliuk O.M. (2021) Metodyka rozvytku sylovykh yakostei kursantiv viiskovykh zakladiv vyshchoi osvity zasobamy armsportu u protsesi fizychnoho vykhovannia [Methodology for the development of strength qualities of cadets of military institutions of higher education by means of arm sports in the process of physical education]. dys. … kand. ped. nauk: 13.00.02. Kyiv, 2021. 335 s. (in Ukraine).

11. Koliada D. V., Rohalskyi V. I. (2022) Udoskonalennia spetsialnoi fizychnoi pidhotovky kursantiv pid chas dii voiennoho stanu [Improvement of special physical training of cadets during martial law]. Aktualni problemy fizychnoi pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii v umovakh voiennoho stanu: materialy Rehionalnoi naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh vchenykh (v avtorskii redaktsii),. Kropyvnytskyi, 2022. S. 52-54. (in Ukraine).

12. Kostiv S.F. (2020) Rozvytok psykhofizychnoi vytryvalosti maibutnikh profesionaliv viiskovoho upravlinnia u sferi oborony operatyvno-taktychnoho rivnia v systemi pisliadyplomnoi osvity [Development of psychophysical endurance of future military management professionals in the field of defense at the operational-tactical level in the postgraduate education system]: dys. … doktor filosofii : 011. Kyiv, 2020. 269 s. (in Ukraine).

13. Kuznietsov M.V. (2017) Udoskonalennia fizychnoi pidhotovky kandydativ u pidrozdily syl spetsialnykh operatsii Zbroinykh Syl Ukrainy [Improving the physical training of candidates for special operations units of the Armed Forces of Ukraine]: dys. … kand. nauk z fiz. vykh. ta sportu: 24.00.02. Lviv, 2017. 236 p. (in Ukraine).

14. Liubchych R.I. (2023) Eksperymentalna perevirka tekhnolohii formuvannia fizychnoi hotovnosti maibutnikh ofitseriv NHU do sluzhbovo-boiovoi diialnosti v protsesi profesiinoi pidhotovky [Experimental verification of the technology of forming the physical readiness of future officers of NSU for service and combat activity in the process of professional training]. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Vypusk 1 (159) 2023. S. 101-107. (in Ukraine).

15. Liubchych R.I. (2022) Metodychna pidhotovlenist maibutnikh ofitseriv NHU z fizychnoho vykhovannia yak nevidiemna skladova pry formuvanni fizychnoi hotovnosti v protsesi profesiinoi pidhotovky [Methodical training of future officers of NSU in physical education as an integral component in the formation of physical readiness in the process of professional training]. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh. №81. 2022 r. S.213-217. (in Ukraine).

16. Maniak S.V., Otkydach V. S. (2024) Implementatsiia zasobiv zmishanykh yedynoborstv v systemu spetsialnoi fizychnoi pidhotovky Sluzhby bezpeky Ukrainy [Implementation of the means of mixed martial arts in the system of special physical training of the Security Service of Ukraine]. Innovatsiini tekhnolohii orhanizatsii fizychnoi pidhotovky z urakhuvanniam dosvidu pidhotovky viiskovosluzhbovtsiv Zbroinykh Syl Ukrainy ta suchasnykh viiskovykh konfliktiv: Zbirnyk tez dopovidei naukovo-praktychnoi konferentsii– Lviv: NASV, 2024. S. 64-66. (in Ukraine).

17. Maniak S.V., Otkydach V. S. (2024) Shliakhy vprovadzhennia novitnikh pidkhodiv i zasobiv fizychnoho vplyvu v systemu spetsialnoi fizychnoi pidhotovky SBU [Ways of introducing the latest approaches and means of physical impact into the system of special physical training of the SBU]. Innovatsiini tekhnolohii orhanizatsii fizychnoi pidhotovky z urakhuvanniam dosvidu pidhotovky viiskovosluzhbovtsiv Zbroinykh Syl Ukrainy ta suchasnykh viiskovykh konfliktiv: Zbirnyk tez dopovidei naukovo-praktychnoi konferentsii– Lviv: NASV, 2024. S. 66-68. (in Ukraine).

18. Nakaz Ministra oborony Ukrainy vid 05.08.2021 roku №225 „Pro zatverdzhennia Instruktsii z fizychnoi pidhotovky v systemi Ministerstva oborony Ukrainy". (in Ukraine).

19. Oderov A., Romanchuk S., Liudovyk T., Fishchuk I., Svyshch Y., Pylypchak I., Dukh T., Lashta V. (2022) Udoskonalennia spetsialnykh yakostei viiskovosluzhbovtsiv zasobamy fizychnoho vykhovannia [Improvement of special qualities of military personnel by means of physical education]. Fizychne vykhovannia, sport i zdorovia liudyny. Vypusk 26, 2022. S. 135-140. (in Ukraine).

20. Oderov A.M., Klymovych V. B., Pidleteichuk R.V., Dobrovolskyi V. B., Korchahin M. V. (2020) Osoblyvosti orhanizatsii ta zmistovne napovnennia system fizychnoi pidhotovky u Zbroinykh Sylakh derzhav-chleniv NATO ta Ukrainy [Peculiarities of the organization and content of physical training systems in the Armed Forces of NATO member states and Ukraine]. Ukrainskyi zhurnal medytsyny, biolohii ta sportu. 2020. № 2 (24). S. 271-282. (in Ukraine).

21. Otkydach V.S. (2023) Udoskonalennia spetsialnoi fizychnoi pidhotovky kursantiv zasobamy viiskovo-sportyvnykh bahatoborstv [Improvement of special physical training of cadets by means of military sports all-around]: dys. … doktor filosofii: 017. Dnipro, 2023. 242 p. (in Ukraine).

22. Palevych S.V. (2018) Napriamky udoskonalennia spetsialnoi fizychnoi pidhotovky viiskovosluzhbovtsiv Povitrianykh Syl Zbroinykh Syl Ukrainy. Moloda sportyvna nauka Ukrainy [Areas of improvement of special physical training of servicemen of the Air Force of the Armed Forces of Ukraine]: zb. naukovykh prats. Lviv, 2018, S. 46–47. (in Ukraine).

23. Pankevych Y.A. (2021) Udoskonalennia spetsialnoi fizychnoi pidhotovky viiskovosluzhbovtsiv inzhenernykh viisk Sukhoputnykh viisk Zbroinykh Syl Ukrainy [Improvement of special physical training of servicemen of engineering troops of the Ground Forces of the Armed Forces of Ukraine]: dys. … doktor filosofii: 017. Lviv, 2021. 221 p. (in Ukraine).

24. Poltavets A. I., Kyiko A. S., Mulyk V. V. (2021) Pobudova trenuvalnoho protsesu u sportsmeniv z mizhnarodnoho viiskovo-aviatsiinoho piatyborstva dlia uchasti u sportyvnomu konkursi (podolannia smuhy pereshkod i sportyvne oriientuvannia). World science RS Global № 1(62) January 2021. S. 67-76. (in Ukraine).

25. Romanchuk S. V. (2012) Fizichna pidgotovka kursantiv vijskovih navchalnih zakladiv Suhoputnih vijsk ZS Ukrayni [Physical training of cadets of military educational institutions of Ukraine]. L. : ASV, 2012. 367 p. (in Ukraine).

26. Sobko I., Korobeinyk V., Bilous S., Bezzubenko O., Timko Y. (2019) Pidvyshchennia spetsialnoi fizychnoi pidhotovlenosti viiskovosluzhbovtsiv za dopomohoiu krosfit trenuvannia [Increasing the special physical fitness of military personnel with the help of crossfit training]. Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii (8). 2019. S. 86-92. (in Ukraine).

27. Spetsialna fizychna pidhotovka [Special physical training]: kurs lektsii dlia kursantiv ta slukhachiv Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav / S.Ie. Butov, O.I. Yemchuk, S.M. Reshko. – K.: NAVS. – 2011. – 82 s. – dostupno z // http://www.naiau.kiev.ua. (in Ukraine).

28. Spetsialna fizychna pidhotovka [Special physical training]: metodychni rekomendatsii dlia praktychnykh zaniat ta samostiinoi roboty zdobuvachiv spetsialnosti 262 «Pravookhoronna diialnist», bakalavr [Elektronne vydannia] / V. V. Domnitsak. – Odesa : Vydavnychyi dim «Helvetyka», 2023. – 56 s. (in Ukraine).

29. Sukhomlyn V. R., Bohuslavskyi V. V. (2022) Rol i mistse spetsialnoi fizychnoi pidhotovky kursantiv systemy MVS v umovakh voiennoho stanu [The role and place of special physical training of cadets of the Ministry of Internal Affairs under martial law]. Aktualni problemy fizychnoi pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii v umovakh voiennoho stanu: materialy Rehionalnoi naukovo-praktychnoi konferentsii molodykh vchenykh (v avtorskii redaktsii),. Kropyvnytskyi, 2022. S. 84-86. (in Ukraine).

30. Tatarin O. V. (2020) Formuvannia hotovnosti fakhivtsiv prykordonnoi sluzhby do zastosuvannia zakhodiv fizychnoho vplyvu v operatyvno-sluzhbovii diialnosti [Formation of the readiness of border service specialists to use measures of physical impact in operational and service activities]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Khmelnytskyi, 2020. 20 s. (in Ukraine).

31. O. Tokovenko (2023) Sutnitnist spetsialnoi fizychnoi pidhotovky maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv [The essence of special physical training of future border guards]. Aktualni pytannia u suchasnii nautsi № 1(7) 2023. S. 438-444. (in Ukraine).

32. Torlo O. I. (2021) Orhanizatsiia fizychnoi pidhotovky z osobovym skladom pidrozdiliv Natsionalnoi politsii Ukrainy [Organization of physical training with personnel of units of the National Police of Ukraine]: metodychni rekomendatsii dlia samostiinoi roboty. - Lviv : LvDUVS, 2021. 35 s. (in Ukraine).

33. Torlo O.I., Muzyka B.I. (2020) Zatrymannia pravoporushnyka v obmezhenomu prostori na skhodovomu maidanchyku ta korydori [Detention of the offender in a limited space on the landing and corridor]: metodychni rekomendatsii. Lviv: LvDUVS, 2020. 232 s. (in Ukraine).

34. Khatsaiuk O.V. (2019) Sutnist ta struktura hotovnosti maibutnikh ofitseriv NHU do vykonannia zavdan za pryznachenniam zasobamy spetsialnoi fizychnoi pidhotovky [The essence and structure of readiness of future officers of NSU to perform assigned tasks by means of special physical training]. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh. №65. T2. 2019 r. S.144-154. (in Ukraine).

35. Shliamar I.L. (2016) Udoskonalennia spetsialnoi fizychnoi pidhotovky viiskovosluzhbovtsiv mekhanizovanykh pidrozdiliv Sukhoputnykh viisk Zbroinykh Syl Ukrainy [Improvement of special physical training of servicemen of mechanized units of the Ground Forces of the Armed Forces of Ukraine]. Avtoreferat dys… kand nauk z fiz. vykhovannia ta sportu: 24.00.02. Lviv, 2016. 22 s. (in Ukraine).

36. Iuriev S.O. (2020) Metodyka rozvytku rukhovykh yakostei kursantiv viiskovykh zakladiv vyshchoi osvity u protsesi fizychnoho vykhovannia [Methodology for the development of movement qualities of cadets of military institutions of higher education in the process of physical education]: dys. … kand. ped. nauk: 13.00.02. Kyiv, 2020. 317 s. (in Ukraine).

37. Iavorskyi A.I. (2017) Prykladna fizychna pidhotovka ofitseriv pid chas profesiinoi adaptatsii do sluzhby u Zbroinykh Sylakh Ukrainy (na prykladi vypusknykiv vyshchykh navchalnykh zakladiv) [Applied physical training of officers during professional adaptation to service in the Armed Forces of Ukraine (on the example of graduates of higher educational institutions)]. avtoref. dys. … kand. nauk z fiz.. vykh.. i s.: 24.00.02. Lviv, 2017. 23 s. (in Ukraine).

38. Iahodzinskyi V.P. (2020) Metodyka rozvytku fizychnykh yakostei kursantiv-desantnykiv zasobamy krosfitu u protsesi fizychnoho vykhovannia [Methods of developing the physical qualities of paratrooper cadets using crossfit in the process of physical education]: dys. … kand. ped. nauk: 13.00.02. Kyiv, 2020. 257 s. (in Ukraine).

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11(184).23
УДК 796.325-043.83(477.73)

Марцінковський І. Б.,
кандидат медичних наук, доцент кафедри теоретичних основ олімпійського та професійного спорту Навчально-наукового гуманітарного інституту Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв)
ORCID: 0000-0003-2804-6273
Ягода А. Г.,
студентка спеціальності 017 Фізична культура і спорт, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв)
ORCID: 0009-0000-9949-4343

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ВОЛЕЙБОЛУ НА МИКОЛАЇВЩИНІ

Досліджена історія створення гри у волейбол в світі та в Україні, її започаткування та розвиток на Миколаївщині за періодичними виданнями, краєзнавчою літературою. Встановлено, що волейбол на Миколаївщині почав активно розвиватися з 1920-х років. 1935 р. миколаївська жіноча команда здобула перше місце, що свідчить про розвиток волейболу в місті. 1936 р. в ДЮСШ-1 відкрили відділення волейболу. Професійні тренери підготували плеяду відомих спортсменів, що входили до збірної України. Впродовж існування волейболу на Миколаївщині можна виділити період з найбільшим його розвитком у 1980–1990-х рр. За ринкової економіки командний волейбол у краї занепав, а розвинувся пляжний волейбол. У місті та області регулярно проводяться спортивні змагання, турніри, товариські зустрічі з волейболу, де з'являються нові імена спортсменів, формується тренерський склад, вимальовується перспектива розвитку волейболу. Місцеві органи влади сприяють у створенні відповідної матеріально-технічної бази у місті та області.

Ключові слова: *періодичні видання, історія, волейбол, Миколаїв.*

Igor Martsincovskiy, Andriana Yahoda Formation and development of volleyball in the Mykolaiv region.*The history of the creation of the game of volleyball in the world and in Ukraine, its initiation and development in Mykolayiv Oblast has been researched according to periodicals, local literature. Volleyball in the Mykolayiv region began to develop actively in the 1920s. In 1935, the Mykolaiv women's team won first place, which testifies to the development of volleyball in the city at that time. In 1936, a volleyball department was opened in the children's and youth sports school-1. Professional coaches trained a galaxy of famous athletes who were part of the Ukrainian national team. The village team from the village showed a high level of skill in volleyball. Steppe. Women's volleyball developed in Pervomaisk, Nova Odesa and Mykolaiv. The greatest development of volleyball in the Mykolaiv region occurred in 1980–1990. Under the market economy, team volleyball in the region declined, and beach volleyball developed. All-Ukrainian and All-Union competitions were held in the region. Despite the war, volleyball competitions are held, where new names of athletes appear, a coaching staff is formed, and the prospect of its development emerges. Famous volleyball athletes of the region became: A. Dilinburg, I. Polishchuk, V. Belikov, V. Isakov, O. Ravych, O. Lizunov, V. Pavlov, N. Minin, I. Skarlikin, M. Babich. The following famous volleyball coaches worked and are currently working in the Mykolayiv region: A. Tabakar, V. Bomshtein, V. Isakov, V. Zhadan, O. Lizunov, I. Olefir, G. Sorokin, L. Voroshilova, M. Sobol, V. Mayer. Today, the game is widespread among student youth of the leading universities of Mykolaiv, territorial communities of the region. Local authorities, together with the Volleyball Federation of the Mykolaiv region, contribute to the creation of the appropriate material and technical base in the city and region.*

Keywords: *periodicals, history, volleyball, Mykolaiv.*